12–18 december

1977

Gustav Ohlsson blir inte den siste fyrmästaren på Kullen om en helautomatisering sker. Någon får ta öve

Kullens fyrmästare kräver

AUTOMATISERA INTE

– Det är fel att automatisera Kullens fyr och dra in personalen. Skälen till att behålla personalen vid fyren är fler än de som talar för en automatisering. Som jag uppfattar det automatiseras Kullens fyr för teknikens skull, inte för att varken Sjöfartsverket eller någon annan skall tjäna på det.

Fyrmästare *Gustav Ohlsson* på Kullens fyr är bister i sin kritik mot Sjöfartsverkets planer på att automatisera fyren 1979.

Spontant har han skickat en skrivelse till Sjöfartsverket där han på flera punkter visar vilken nytta sjöfarten har av en bemannad fyr.

Skrivelsen stöds också helt och fullt av lotsdirektör N Benndorf som under längre tidsperioder följt tjänsten vid fyrplatsen. Lotsdirektören konstaterar att "man bör nog besöka platsen och skaffa sig färskt intryck därifrån för att inse vikten av och sanningen i fyrmästarens spontana inlaga". I sin skrivelse till Sjöfartsverket berättar fyrmästare Ohlsson om hur fyrplatspersonalen rapporterat om oljeutsläpp, siktat drivande räddningsflotte, hjälpt till att leta efter försvunnen turist och aktivt deltagit i räddningsarbetet vid haverier utanför Kullen.

Det som nämnts är endast en del av vad som förekommer till sjöfartens fromma. Det kan nämnas att småbåtstrafiken utanför Kullen är troligen den största som förekommer vid någon fyrplats och att kusten med sina branta klippor behöver ha folk som övervakar om någon olyckshändelse sker.

– Jag hoppas verkligen att de styrande på Sjöfartsverket tänker om, säger Gustav Ohlsson. Ännu finns det tid att förhindra en automatisering.

– När teknikerna pratar om automatisering tänker de inte på de andra funktioner som en bemannad fyrplats har. Det är inte bara att kolla fyren. Övervakningen av sjöfarten är viktig, rapporterna till SMHI var tredje timme är lika viktig. Automatiseras fyren kan visserligen viss rapportering fortsätta för SMHI, men det blir sämre rapporter och inte så innehållsrika som dem vi nu lämnar.

– Hur skall automatiken kunna berätta om siktförhållanden, sjögång, molnhöjd och molnighet?

Var tredje timme dygnet runt går en rapport till SMHI i Norrköping. Rapporten innehåller uppgifter om molnighet, vindriktning, siktförhållanden, barometerstånd,

Fyrmästare Gustav Ohlsson på väg upp i Kullens fyr.

är bister i sin

luftens temperatur, molnhöjd och vilken typ av moln, luftens fuktighet, sjögång och vindstyrka. I rapporten nämns också hur barometern förändrats från rapport till rapport.

Allt det här är viktiga upplysningar för SMHI. De ligger till grund för väderleksrapporteringen vilken är till gagn för sjöfarten och oss landkrabbor som vill veta om man vågar ta ut den nytvättade bilen.

/ Hur skall en automatiserad och avbemannad fyr kunna stänga av mistluren när den satt igång av misstag, undrar fyrmästare Ohlsson. Det kan inträffa och sker också att mistluren går igång en klar och fin dag. Eftersom den startas av två kikare som är insiktade över vattnet behövs bara att en fiskebåt ligger still drygt fem minuter på samma plats och hindrar kikaren. Sker det startas mistluren.

– Min åsikt är att om Sjöfartsverket inte börjat automatisera fyrarna hade de inte kostat mer bemannade. Men det är något som teknikerna inte vill erkänna.

– Men om man sitter vid ett skrivbord och räknar ut något så är det bra i teorin. Men i verkligheten blir det ofta sämre.

– Och när det skall automatiseras och rationaliseras blir det alltid lägre tjänstemän som får gå. Är de styrande rädda för att ta bort en eller annan byrådirektör, undrar Gustav Ohlsson.

HANS AMNESKOG

Kullens fyr får klara sig utan personal 1979

Kullens fyr är en av de få fyrar som ännu är bemannade i Sverige. Men också den kommer snart att automatiseras. Från första januari 1979 behöver inte fyrpersonalen sköta den längre.

Sjöfartsverket började automatisera fyrar i början av 60-talet. Meningen var då att en fyr i varje region skulle vara bemannad och kontrollera de övriga fyrarna. Men när sjöfartsverket 1970 skrev till kommundepartementet och bad om pengar till de 15 bemannade fyrarna blev det avslag. Fortsätt automatisera, menade departementet.

Möjligen behövs det någon som kan visa turister runt

avslag. Fortsatt automatisera, menade departementet.

1982 skall samtliga fyrar i Sverige vara automatiserade. Kontrollen sker från sjöfartsverket i Norrköping eller från någon närbelägen bemannad lotsstation.

KULLEN BLIR UTAN

– Men det kommer ändå att finnas personal på vissa fyrar, säger *Bo Trygge*, avdelningsdirektör på sjöfartsverkets fyr- och elektrodivision. Både sjöfartsverket och andra myndigheter vill av olika anledningar ha en del fyrar bemannade.

Men Kullens fyr blir antagligen utan personal.

– Visserligen har den ett strategiskt läge, precis där Östersjön och Nordsjön möts, säger Bo Trygge. Men båttrafiken kan kontrolleras lika bra från Helsingborgs lotsplats, så ur bevakningssynpunkt behöver vi inte folk på Kullens fyr.

– Möjligen skulle det behövas en eller två man där för att visa turister runt. Verksamheten kunde då finansieras genom turisternas avgifter. Men så långt har vi inte kommit i diskussionerna.

BEHÖVER RAPPORTER

Fyrar som automatiserats, men behållit viss bemanning, är Stora Karlsö, Gotska Sandön, Understen i Stockholms norra skärgård, Falsterborev och Ölands norra udde.

SMHI behöver folk på fyrarna för att få väderrapporter. Militära myndigheter vill ha tillsyn och viss observation över kusten. Naturvårdsverket vill att fyrar vid naturvårdsområden ska vara bemannade. Polisen är intresserad av viss bemanning.

– Även ur sjöräddningssynpunkt behövs personal på en del fyrar, säger Bo Trygge. Vi automatiserar just nu Söderarm i Stockholms norra skärgård. Där är så mycket småbåtar i omlopp att vi beslutat behålla folk på fyren.

SPARAR 40 MILJ

Diskussioner pågår nu om fyrarna på Ölands södra udde, Hanö och Hoburg ska vara bemannade.

Huvudsyftet med automatiseringen är givetvis att spara pengar. På de hittills automatiserade fyrarna sparar sjöfartsverket 40 miljoner kronor om året, jämfört med om de varit bemannade.

Men där fanns från början också ett socialt syfte.

– Vi kunde helt enkelt inte få folk till alla fyrar. Det är inte så trevligt att bo året om, dygnet runt, på en enslig ö.

Genom naturlig avgång och omplaceringar har ingen fyrpersonal behövt friställas genom automatiseringen.

MONICA BJÖRKLUND

Kullens fyr är landets högsta

Om Kullens fyr automatiseras blir Gustav Ohlsson inte fyrens siste fyrmästare. Nästa år går han i pension och måste ersättas fram till avbemanningen 1979.

Under sin korta tid på Kullens fyr, han kom dit första maj i år, har Ohlsson för turisterna som dagligen besöker fyren sammanställt en kort historik över Kullens fyrplats.

I den berättas hur ett kopparstick från 1580-talet endast omnämner Kullaberg med ett ord, nämligen Pharus (fyr). Fyren hade då varit igång 20-talet år.

Genom ett kungligt brev gavs 1560 befallning till länsmannen på Hälsingborgs slott att en "fyrpande" skulle uppsättas på Kullaberg och fyringen där har regelbundet pågått sedan 1581.

Tycko Brahe var fyrmästare från 1578 till början av 1600-talet. Från början eldades fyren med ved från skogarna på Kullaberg. Veden lades i en fyrkorg upphängd i en kraftig timmerställning som var så inrättad att fyrkorgen kunde sänkas och höjas, s k vippfyr.

Snart byggdes ett torn på vilket man inrättade belysning med tran och sedan med talgljus i en lanternin.

Dessa anordningar var inte tillfredsställande och avlöstes på 1620-talet av, stenkolseldning.

Ansvaret för Danmarks fyrar övertogs på den tiden av en fyrförvaltare och därigenom avlöstes i viss mån fyrens beroende av Kullagården. Efter dansktidens slut övertogs ansvaret för Kulla fyr av svenska staten.

Stenkolseldningen pågick länge. Marken på fyrbacken är ännu svart av kolstybb under grästorvorna. På 1800-talet övergick man till fotogenljus. Numera är fyren elektrisk och är Skandinaviens starkaste fyr.

Kullens fyr är Sveriges högst belägna med fyrljuset 88,5 meter över havet.

Fyrljuset bildas av en 1.000 W lampa som är placerad inuti en lins, vilken förstärker ljuset till 3.800.000 normalljus. Linsen flyter på kvicksilver och roterar ett varv på 15 sekunder. Den drivs av två elmotorer. Fyrljusets lysvidd är 24 distansminuter, ca 45 km.

Mer fakta om fyren:

Fyrplatsen är försedd med mistsignalanläggning, radiofyr samt ett reservkraftverk som automatiskt startar vid strömavbrott.

Fyrljus och mistsignalering träder automatiskt i funktion. Alla funktioner är dubblerade. Uppstår ett fel träder den andra funktionen in samtidigt som jourhavande tjänsteman larmas.

Från fyrplatsen kontrolleras också fyren på Hallands Väderö. Det sker på radio.